

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2024 оны ...дугаар
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

МОНГОЛ УЛСЫН ШҮҮХИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Монгол Улсын шүүхийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д доор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/31 дүгээр зүйлийн 31.1.6 дахь заалт:

“31.1.6.шүүгч бэлтгэх сургалтад хамрагдсан байх.”

2/32 дугаар зүйлийн 32.2.4, 32.2.5 дахь заалт:

“32.2.4.давж заалдах болон анхан шатны шүүхийн шүүгчийн бүрэн эрх энэ хуулийн 39.1-д заасны дагуу түдгэлзсэнд тооцогдсон бол тухайн шүүхэд мөн тооны орон тоо нэмэх бөгөөд нэмсэн тухайн өдрөөс хойш 14 хоногийн дотор;

32.2.5.энэ хуулийн 76.2, 95.4-т заасны дагуу Ерөнхий зөвлөл болон Сахилгын хорооны гишүүнээр тухай бүр буюу байнга сонгогдон ажиллах хяналтын шатны шүүхийн шүүгчийн тус бүр нэг орон тоо сул орон тоонд тооцогдох бөгөөд тухайн сул орон тоонд 14 хоногийн дотор.”

3/43 дугаар зүйлийн 43.3.6 дахь заалт:

“43.3.6.шүүгч энэ хуулийн 76.2, 95.4-т заасны дагуу Ерөнхий зөвлөл болон Сахилгын хорооны гишүүнээр сонгогдон ажиллаж, дараагийн гишүүн сонгогдсоноор бүрэн эрхийн хугацаа дууссанаар урьд ажиллаж байсан шүүхэд эргэн ажиллах баталгаагаар хангагдах.”

4/46 дугаар зүйлийн 46.9, 46.10 дахь хэсэг:

“46.9.Анхан болон давж заалдах, хяналтын шатны шүүхийн шүүгчийн албан тушаал, хуульч мэргэжлээр болон тухайн шатны шүүхэд шүүгчээр ажилласан хугацааг харгалзан шүүгч Монгол Улсын шүүхийн тэргүүн түшээ, дэд түшээ, гутгаар түшээ, дөтгөөр түшээ, тавдугаар түшээ гэсэн зэрэг дэвтэй байх бөгөөд шүүгчид зэрэг дэв олгох журмыг Улсын Их Хурал батална.

46.10.Шүүгч энэ хуулийн 43.1-д заасан үндэслэлээр доод шатны шүүхэд шилжин томилогдох, энэ хуулийн 43.3-т заасан үндэслэлээр адил шатны шүүхэд сэлгэн ажиллах тохиолдолд түүний зэрэг дэв буурахгүй.”

5/71 дүгээр зүйлийн 71.1.28-71.1.31 дэх заалт:

“71.1.28.шүүхээр хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд ашиглах цахим платформ, программ хангамж, техникийн шаардлагыг хэрэг хянан

шийдвэрлэх ажиллагааны холбогдох хуульд нийцүүлэн тодорхойлох, нэвтрүүлэх, хөгжүүлэх, аюулгүй байдлыг хангах;

71.1.29.хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны төрөлжсөн цахим мэдээллийн санг нийтийн мэдээллийн дэд бүтэцтэй уялдуулан бүрдүүлэх;

71.1.30.хэрэг хянан шийдвэрлэх үйл ажиллагаанд өөрт байгаа, эсхүл нийтийн мэдээллийн дэд бүтцийг ашиглан олж авах, солилцох боломжтой мэдээллийг хүн, хуулийн этгээдээс шаардахгүй байх нөхцөлийг бүрдүүлэх;

71.1.31.хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуульд заасан үндсэн болон дэмжих системийг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх.”

6/93 дугаар зүйлийн 93.3 дахь хэсэг:

“93.3.Шүүхийн захиргааны ажилтан энэ хуулийн 12 дугаар зүйлд заасны дагуу шүүхийн цахим мэдээллийн санд талуудын гаргасан гомдол, нэхэмжлэл, тайлбар, хүсэлт, шүүх хуралдааны тэмдэглэл, шүүхийн шийдвэр, шүүх хуралдааны бичлэгийг оруулах үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд эрх бүхий албан тушаалтан тухайн ажилтны зөрчлийн шинж байдлыг харгалзан үндсэн болон албан тушаалын цалинг 3 хүртэл сараар 20 хүртэл хувиар бууруулах, эсхүл албан тушаал бууруулах, эсхүл ажлаас халах сахилгын шийтгэлийг оногдуулна.”

7/101 дүгээр зүйлийн 101.6 дахь хэсэг:

“101.6.Сахилгын хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг цахимаар явуулж болно.”

2 дугаар зүйл.Монгол Улсын шүүхийн тухай хуулийн 46 дугаар зүйлийн 46.2 дахь хэсгийн “зэргийн” гэсний дараа “, зэрэг дэвийн” гэж, 71 дүгээр зүйлийн 71.1.9 дэх заалтын “үнэлэх” гэсний дараа “, давж заалдах, анхан шатны шүүхийн захиргааны ажилтны албан тушаалын цалингийн хэмжээг батлах, ажилтны ажлын гүйцэтгэлийн чанар, үр дүнд суурилсан урамшууллыг батлагдсан цалингийн санд багтаан тогтоох” гэж, 72 дугаар зүйлийн 72.1.5 дахь заалт “шүүгчид” гэсний дараа “болон шүүхийн захиргааны ажилтанд” гэж, 76 дугаар зүйлийн 76.10 дахь хэсэг, 95 дугаар зүйлийн 95.10 дахь хэсэгт “зэрэг зиндаа,” гэсний дараа “зэрэг дэв,” гэж, 85 дугаар зүйлийн 85.6 дахь хэсгийн “орон тоог” гэсний дараа “, албан тушаалын цалингийн хэмжээг” гэж, 102 дугаар зүйлийн 102.1.1 дэх заалт, 105 дугаар зүйлийн 105.3 дахь хэсэг, 113 дугаар зүйлийн 113.1 дэх хэсэг, 114 дүгээр зүйлийн 114.2 дахь хэсгийн “бичгээр” гэсний дараа “, буюу цаасан болон цахим хэлбэрээр” гэж, 103 дугаар зүйлийн 103.1 дэх хэсэгт “Өргөдөл, мэдээллийг амаар, эсхүл бичгээр болон цахимаар гаргаж болно.” гэсэн хоёр дахь өгүүлбэр, 110 дугаар зүйлийн 110.2 дахь хэсгийн “шуудангаар” гэсний дараа “цахимаар,” гэж, 112 дугаар зүйлийн 112.8 дахь хэсэгт “Гомдол, эсэргүүцлийг бичгээр буюу цаасан болон цахим хэлбэрээр гаргаж болно.” гэсэн хоёр дахь өгүүлбэр тус тус нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Монгол Улсын шүүхийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ - ийн дараах зүйл, хэсэг, заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/12 дугаар зүйл:

“12 дугаар зүйл.Шүүхийн үйл ажиллагаа нээлттэй, ил тод байх

12.1.Шүүхийн үйл ажиллагааны нээлттэй, ил тод байдлыг хангах, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг нээлттэй, эсхүл хаалттай явуулах эсэх асуудлыг энэ хууль, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль, Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль, Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу шийдвэрлэх бөгөөд шүүхийн үйл ажиллагааг дараах байдлаар олон нийтэд нээлттэй, ил тод явуулна:

12.1.1.хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад талуудын гаргасан гомдол, нэхэмжлэл, тайлбар, хүсэлт, шүүх хуралдааны тэмдэглэл, шүүхийн шийдвэрийг энэ хуульд заасны дагуу сонирхогч этгээд биечлэн болон цахимаар танилцах боломжийг бүрдүүлэх;

12.1.2.хуульд тухайлан зааснаас бусад тохиолдолд шүүх хуралдааныг нээлттэй явуулах, шүүхийн цахим хуудас, эсхүл хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, эсхүл олон нийтийн цахим сүлжээгээр энэ хуульд заасны дагуу шууд дамжуулах, эсхүл олон нийтэд дуу-дүрсний бичлэгээр хүргэх;

12.1.3.талуудын гаргасан гомдол, нэхэмжлэл, тайлбар, хүсэлт, шүүх хуралдааны тэмдэглэл, шүүхийн шийдвэр, шүүх хуралдааны бичлэгийн цахим мэдээллийн сантай байх, тус сангийн мэдээллийг сонирхогч этгээд нээлттэй ашиглах боломж бүрдүүлэх.

12.2.Шүүх хуралдааныг хаалттай явуулснаас бусад тохиолдолд иргэн, захиргааны хэргийн шүүхийн шийдвэр хүчин төгөлдөр болсноос хойш ажлын 10 өдрийн дотор хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад гарсан шүүгчийн захирамж, шүүх хуралдааны тэмдэглэл, шүүхийн шийдвэрийг энэ хуулийн 12.1.3-т заасан цахим мэдээллийн санд ил тод, нээлттэй байршуулна.

12.3.Сонирхогч этгээд энэ хуулийн 12.1.1-д заасан мэдээлэлтэй биечлэн, эсхүл цахимаар танилцах журмыг Ерөнхий зөвлөл Улсын дээд шүүхийн саналыг үндэслэн батална.

12.4.Сонирхогч этгээд болон хэвлэл мэдээллийн ажилтан, байгууллага энэ хуулийн 12.1.1-д заасан мэдээллийг бусдад түгээх бол эх сурвалжийг дурдаж, үнэн зөв, гуйвуулахгүйгээр түгээх үүрэг хүлээнэ.

12.5.Нээлттэй шүүх хуралдааны бичлэгийг шүүхийн цахим хуудаст, эсхүл шүүхийн нээлттэй бусад цахим платформд заавал байршуулна.

12.6.Дараах шүүх хуралдааныг шууд дамжуулах, эсхүл олон нийтэд дуу-дүрсний бичлэгээр хүргэнэ:

12.6.1.хяналтын шатны нээлттэй шүүх хуралдаан;

12.6.2.авлигын гэмт хэргийн анхан ба давж заалдах шатны нээлттэй шүүх хуралдаан.

12.7.Нээлттэй шүүх хуралдааны шууд дамжуулалт, дуу-дүрсний бичлэг дараах мэдээллийг агуулсан гарчиг, цахим холбоостой байна:

12.7.1.хуралдаанд оролцогч талуудын нэр;

12.7.2.хуралдаанаар хянан шийдвэрлэж байгаа асуудал, хэрэг, маргаан;
12.7.3.шүүхийн болон шүүх бүрэлдэхүүний нэр;
12.7.4.хуралдааны огноо.

12.8.Шүүх хуралдааныг дуу-дүрсний бичлэгээр дамжуулах тохиолдолд шүүхийн шийдвэрээр хэсэгчлэн хаахаас бусад тохиолдолд өөрчлөлт оруулах, хэсэгчлэн хасалт хийх, засварлахыг хориглоно.

12.9.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол шүүх хуралдааны явцын дууны, дуу-дүрсний бичлэгийг зохих журмын дагуу баталгаажуулан архивт хадгална.

12.10.Тухайн хэрэг хуваарилагдсан шүүгч, шүүх бүрэлдэхүүн дараах тохиолдолд шүүн таслах ажиллагаа, шүүх хуралдааныг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн хаалттай явуулахаар, түүнчлэн хэргийн зарим нотлох баримтыг нэрлэн зааж хаахаар шийдвэрлэж болно.

12.10.1.шүүх хуралдааныг нээлттэй хийх нь үндэсний аюулгүй байдал, нийгмийн дэг журамд аюул учруулах эрсдэлтэй, нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн ёс суртахуунд харш гэж үзсэн;

12.10.2.нийтийн ашиг сонирхол болон хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны аюулгүй байдлыг хамгаалах зайлшгүй шаардлагатай гэж үзсэн;

12.10.3.талуудын хүсэлтээр шүүх хуралдааныг нээлттэй хийх нь хүний эрхэд аюул, эрсдэл учруулах, сөргөөр нөлөөлж болзошгүй гэж үзсэн.

12.11.Авлигын гэмт хэрэг хянан шийдвэрлэхэд энэ хуулийн 12.10 дахь хэсэг хамаарахгүй.

12.12.Энэ хуулийн 12.10-д заасан шийдвэрийг гаргахдаа шүүгч захимрамж, шүүх бүрэлдэхүүн тогтоол гаргана. Шүүхийн шийдвэрт шалтгаан, тайлбар, үндэслэлийг тодорхой дурдаж, шийдвэрийг шүүхийн цахим хуудаст байршуулж нийтэд мэдээлнэ.

12.13.Энэ хуулийн 12.12-т заасан шийдвэрт хэргийн оролцогч, сонирхогч этгээд гомдол гаргах эрхтэй. Гомдол гаргах, гомдлыг шийдвэрлэх журмыг хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухайлсан хуулиар зохицуулна.

12.14.Шүүх энэ хуулийн 12.1.1, 12.1.2-т заасан гомдол, нэхэмжлэл, тайлбар, хүсэлт, шүүх хуралдааны тэмдэглэл, шүүхийн шийдвэр, шүүх хуралдааны бичлэгийг энэ хуулийн 12.1.3-т заасан цахим мэдээллийн санд төрөлжүүлэн архив, албан хэрэг хадгалалтын хугацааны турш хадгална.

12.15.Шүүхийн цахим хуудас, цахим мэдээллийн сангийн үйл ажиллагаа, түүнд мэдээлэл оруулах, байршуулах, шүүх хуралдааныг шууд дамжуулах болон олон нийтэд дуу-дүрсний бичлэгээр хүргэх, шүүхийн үйл ажиллагааны талаар мэдээлэл хүргэх журмыг Ерөнхий зөвлөл батална.

12.16.Хэргийн оролцогч буюу мэдээллийн эзэн, түүний төлөөлөгч, өмгөөлөгч нууцлах болон шүүх хуралдааныг хаалттай явуулах хүсэлт гаргаагүй бол хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаан дахь төрийн болон албаны нууц, хүний эмзэг мэдээлэлд хамаарахаас бусад мэдээлэл нь олон нийтэд нээлттэй, ил тод байна.

12.17.Мэдээллийн эзэн зөвшөөрсөн тохиолдолд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаан дахь хүний эмзэг мэдээллийг олон нийтэд нээлттэй, ил тод байлгаж болно.

12.18.Шүүхийн үйл ажиллагааг дараах байдлаар хэргийн оролцогч, тэдгээрийн төлөөлөгч, өмгөөлөгчид цахимаар нээлттэй, ил тод байлгана:

12.18.1.хэргийн оролцогч, тэдгээрийн төлөөлөгч, өмгөөлөгч нараас шүүхийн цахим платформд нэвтэрч, иргэн, захиргааны хэргийн материал, талуудын гаргасан гомдол, нэхэмжлэл, хүсэлт, түүнд холбогдох нотлох баримт, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад гаргасан шүүгчийн захирамж, шийдвэртэй цахимаар танилцах боломжийг хангах, хуульд заасан мэдээллийн системээр дамжуулан мэдээлэл, баримт бичиг хүлээн авах, хүргүүлэх, харилцах боломжийг бүрдүүлэх;

12.18.2.зөрчил шалган шийдвэрлэх, эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх шүүхийн ажиллагааны явцад хэргийн оролцогч, тэдгээрийн төлөөлөгч, өмгөөлөгч нараас гаргасан хүсэлт, гомдлын шийдвэрлэлт, шүүх, прокурор, мөрдөгч, эрх бүхий албан тушаалтнаас гаргасан шийдвэр, тогтоол, захирамж, шинжээчийн дүгнэлт, хавтаст хэрэгт авагдсан нотлох баримт болон хэрэг хянан шийдвэрлэх шүүхийн ажиллагааны явцтай цахимаар танилцах боломжийг хангах, хуульд заасан мэдээллийн системээр дамжуулан мэдээлэл, баримт бичиг хүлээн авах, хүргэх, харилцах боломжийг бүрдүүлэх.”

2/24 дүгээр зүйл:

“24 дүгээр зүйл.Шүүхийн сургалт, судалгаа, мэдээллийн академи

24.1.Шүүхийн хэрэгцээ, судалгаанд тулгуурлан шүүгч бэлтгэх болон шүүгчийг мэргэшүүлэх сургалт зохион байгуулах, шүүн таслах ажиллагааг судалгаа, мэдээллээр хангах, Монгол Улсын Үндсэн хуулиас бусад хуулийг зөв хэрэглэх талаар албан ёсны тайлбар гаргах, хууль хэрэглээний нэгдмэл байдлыг хангахад шаардагдах судалгаа хийх, хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох санал, шүүхийн шийдвэрийн хураангуйг бэлтгэх, олон нийтэд мэдээлэх үүрэг бүхий Шүүхийн сургалт, судалгаа, мэдээллийн академи /цаашид “Шүүхийн академи” гэх/ Улсын дээд шүүхийн дэргэд ажиллана.

24.2.Шүүхийн академи сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулах чиг үүрэг бүхий бүх шатны шүүхийн шүүгч, Ерөнхий зөвлөл, Шүүхийн сахилгын хороо, хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, хууль зүйн их, дээд сургуулийн төлөөллөөс бүрдсэн орон тооны бус хороотой байна.

24.3.Шүүхийн академийн бүтэц, орон тоо, ажиллах журам, шүүгчийн сургалтын хөтөлбөрийг Улсын дээд шүүхийн танхимын саналыг харгалзан Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгч батална.

24.4.Шүүхийн академи энэ хуулийн 24.2, 24.3-т заасны дагуу батлагдсан хөтөлбөрөөр сургалт зохион байгуулж, шүүгчид багц цаг тооцох бөгөөд холбогдох бүртгэлийг Монголын хуульчдын холбоонд жил бүр хүргүүлнэ.

24.5.Шүүхийн академи анхан шатны шүүхэд нэр дэвшигч заавал хамрагдах шүүгч бэлтгэх сургалтыг хөтөлбөрийн дагуу зохион байгуулах бөгөөд холбогдох бүртгэлийг Ерөнхий зөвлөлд тухай бүр хүргүүлнэ.

24.6.Шүүхийн академийн захирал шүүгчдийн зөвлөгөөн болон шүүгчийн өөрийнх нь саналыг үндэслэн шүүхийн ачааллыг харгалзан Ерөнхий зөвлөлийн шийдвэрээр, Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгчтэй зөвшилцөн шүүгчийг нэг жил хүртэл хугацаагаар Шүүгчийн академид шүүгч-сургагч багшаар ажиллуулж болох бөгөөд түүнд шүүгчийн цалин хөлсийг хэвээр олгож, шүүгчээр ажилласанд тооцно.

24.7.Зөвлөгөөн болон шүүгчийн өөрийнх нь саналыг үндэслэн Ерөнхий зөвлөлтэй зөвшилцөж, анхан болон давж заалдах шатны шүүхийн шүүгчийг зургаан сар хүртэл хугацаагаар Шүүхийн академид судлаачаар ажиллуулж болох бөгөөд түүнд шүүгчийн цалин хөлсийг хэвээр олгож, шүүгчээр ажилласанд тооцно.

24.8.Шүүхээр эцэслэн шийдвэрлэгдээгүй хэрэг, маргааны талаар сургалтын хөтөлбөр, арга зүйд тусгахыг хориглоно.”

3/89 дүгээр зүйлийн 89.1 дэх хэсэг:

“89.1.Шүүгч туслахтай байх бөгөөд шүүгчийн туслах эрх зүйч мэргэжилтэй байна. Шүүгчийн туслах хуульчийн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөлтэй тохиолдолд албан тушаал дэвшүүлэх, цалингийн хэмжээг өөрчлөхөд харгалзах үндэслэл болно.”

4/95 дугаар зүйлийн 95.17 дахь хэсэг:

“95.17.Сахилгын хороо ажлын албатай байх бөгөөд үйл ажиллагааны дүрэм, бүтэц, орон тоо, албан тушаалын цалингийн хэмжээг тус Сахилгын хорооны зөвлөгөөн батална.”

4 дүгээр зүйл.Монгол Улсын шүүхийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.2.3, 27 дугаар зүйлийн 27.1.5 дахь заалтын “Хүрээлэн” гэснийг “Шүүхийн академи” гэж, 48 дугаар зүйлийн 48.3 дахь хэсгийн “Ерөнхий зөвлөл Улсын дээд шүүхтэй хамтран” гэснийг “Улсын дээд шүүхийн дэргэдэх Шүүхийн академи” гэж, 71 дүгээр зүйлийн 71.1.28 дахь заалтын дугаарыг “71.1.32” гэж, 89 дүгээр зүйлийн 89.2 дахь хэсгийн “магистраас дээш зэрэгтэй, харьцуулсан эрх зүйн судалгаа хийх чадвартай” гэснийг “шинжлэх ухааны судалгааны арга зүй болон гадаад хэлний зохих мэдлэгтэй” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

5 дугаар зүйл.Монгол Улсын шүүхийн тухай хуулийн 72 дугаар зүйлийн 72.1.6 дахь заалтын “шүүгч болон” гэснийг хассугай.

6 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2024 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг